

🌀 **שם המחקר:** כושר מוזיקלי, אינטליגנציה וזיכרון בקרב אוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית בהשוואה לאוכלוסייה עם התפתחות תקינה: קשרים ונתיבי התפתחות (נתיב לקוי, יציב או מתמשך)

🌀 **שנה:** 2021

🌀 **סוג:** דוקטורט

🌀 **מס' קטלוגי:** 890-194-2019

🌀 **שם החוקר:** יפעת פוריה בהנחיית: פרופ' בתיה חפציבה ליפשיץ וד"ר רבקה אלקושי

🌀 **רשות המחקר:** בית ספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן

מגבלות המחקר

למחקרנו מספר מגבלות המתייחסות למדגם ולכלי המחקר:

א. גודל המדגם: במחקרנו השתתפו 97 נבדקים, מתוכם 49 נבדקים עם מש"ה - 25 מתבגרים ו-24 מבוגרים; ו-48 נבדקים עם התפתחות תקינה - 24 מתבגרים ו-24 מבוגרים. כתוצאה מכך, מספר הנבדקים בכל קבוצת גיל הוא המינימלי האפשרי להשוואה בין קבוצות. נציין, כי גודל המדגם נקבע על פי אילוצי הזמן של מסגרת המחקר.

ב. מחקר רוחב (Cross sectional study): במחקר הנוכחי נבדקו הכושר המוזיקלי והכישורים הקוגניטיביים בקרב נבדקים בקבוצות מחקר וגיל שונות. שימוש במחקר רוחב אמנם מקובל כדי לבדוק שינויים קוגניטיביים הקשורים בגיל (Facon, 2008; Li et al., 2004); ויתרונה של מתודולוגיה זו הוא בצמצום הסיכון לנשירה של נבדקים. עם זאת, יש להתייחס לממצאים בזהירות בעיקר בשל אפקט קוהורט (Cohort effect). על-פי אפקט זה, מיומנות שנלמדה בעבר על-ידי משתתף אחד בגיל מסוים, עשויה לבוא לידי ביטוי באופן שונה בקרב משתתף אחר בן אותו גיל כיום, בשל שינויים תרבותיים, חברתיים וחינוכיים. כלומר, ההשפעה של קבוצת הגיל על הביצוע לאורך השנים עשויה להיות משמעותית (Prasher, 1999).

ג. כלי הערכה: במחקרנו נעשה שימוש במבחני וסלר (2001) למבוגרים (WAIS-III^{HEB}), המקובלים (Canivez et al., 2009; Shao et al., 2014) למדידת האינטליגנציה והזיכרון. מכיוון שמבחנים סטנדרטיים אלו תוקנו על אוכלוסייה עם התפתחות תקינה, ייתכן כי הם אינם רגישים דיים כדי לבדוק אוכלוסייה ברמת תפקוד נמוכה. אמנם בחלק מן המחקרים (Devenny et al., 2000; Kittler et al., 2004) נעשה שימוש במבחן וסלר לילדים, אולם מכיוון שבמחקרנו נערכה השוואה לנבדקים עם התפתחות תקינה, היה צורך להשתמש במבחנים מותאמים לגילם.

הכושר המוזיקלי נבדק באמצעות ששה מבחנים מתוך שתי סוללות (IMMA - Gordon, 1986a, 1986b; MAP - Gordon, 1995a, 1995b) שלשם ביצועם לא נדרשת השכלה מוזיקלית. ייתכן כי קיים חוסר רגישות של IMMA (המיועד לגילאי 6-11) עבור אוכלוסייה בוגרת עם התפתחות תקינה, אולם מכיוון שבמחקר נבדקה אוכלוסייה עם מש"ה, היה צורך להשתמש במבחנים מותאמים לרמתה הקוגניטיבית.

ד. קריטריונים להשתתפות במחקר: אחד הקריטריונים להשתתפות במחקר הינו משתתפים (עם התפתחות תקינה ועם מש"ה) ללא ליקוי חושי (עיוורון או לקות שמיעה). בהינתן הטווח הנרחב של הגילאים (17-40) ייתכנו בעיות שמיעה לא ידועות/מדווחות שיש לקחת בחשבון בניתוח התוצאות. עם זאת, גיל 40 הוא צעיר יחסית. זקנה באוכלוסייה עם מש"ה עשויה להתחיל בגיל 50 (WHO, 2018) ועל-כן אין סיבה להניח שתהיה ירידה בשמיעה עד גיל 40.

ה. הליך המחקר: אוכלוסייה עם מש"ה ביצעה את המבחנים ב-3-4 מפגשים, ואילו אוכלוסייה עם התפתחות תקינה ביצעה את המבחנים במפגש יחיד (עד שעתיים), שבמהלכו ניתנו הפסקות של מספר דקות בהתאם לצורך. ההחלטה לבדוק אוכלוסייה עם התפתחות תקינה במפגש יחיד נבעה משיקולים מעשיים. ייתכן כי יכולת הריכוז של הנבדקים עלולה לרדת במהלך הזמן - שיקול שיש לקחת אותו בחשבון.

- [למחקר המלא באתר הקרן](#)
- [למאגר מחקרי קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)

